

סילבוס

שימור מורשת אורבנית ותהליכי התחדשות עירוניים

Urban Heritage Conservation and Urban Regeneration

סמסטר א תשע"ח

4 ש"ס

סוג המסגרת: סמינר לתואר שני

ד"ר אדר' קרן מטרני

טלפון: 052-6916343

דואר אלקטרוני: kuff1@017.net.il

שעות קבלה: יום: בניין: חדר:

לפי תאום טלפוני מראש.

תיאור הקורס

התחדשות עירונית היא מושג רחב הכולל בתוכו, בין היתר, תהליכים שמטרתם התחדשות מרקמים עירוניים שהתיישנו. לתהליכים אלו, המתרחשים באזורים היסטוריים כדוגמת המרכז העירוני הישן, מתחמי תעשייה, רציפי נמלים, מרכזי תחבורה ומתחמי תערוכות, יש השפעות פיסיות, חברתיות וכלכליות נרחבות. בשני העשורים האחרונים, כחלק ממגמות תכנון להתחדשות ולפיתוח, התחדדה ההכרה במורשת הבנויה ובערכים הגלומים במרקמים עירוניים היסטוריים, ובהיותם מצד אחד משאב תרבותי הזקוק להגנה ולהעצמה ומן הצד השני מנוף לפיתוח. 'שימור המורשת האורבנית' היא גישה לזיהוי, להגנה ולניהול אזורים היסטוריים בהקשרים אורבניים רחבים, ואמצעי להשגת מטרות של פיתוח כולל ובר-קיימא. גישה זו מתבססת על תיאוריות, אמנות ומסמכים בינלאומיים הקובעים סטנדרטים והמלצות לשימור אורבני. השימור מוצג ככלי ערכי ליצירת סביבה עירונית עשירה, מעניינת וייחודית, הנותן ביטוי פיזי לזהות המקומית ול'רוח המקום', וככלי לפיתוח תרבותי, ולחיזוק תחושות של גאווה והזדהות. בצד הפרקטי ההתחדשות העירונית מוטת-השימור מוצגת כטקטיקה להאצת מגמות פיתוח ולחיזוק מעמד העיר כמוקד לפעילות כלכלית ותיירותית.

בסמינר יוצגו תיאוריות וגישות לשימור המורשת האורבנית וינותחו מקרי בוחן בארץ ובעולם. במסגרת השיעורים יתקיים דיון ביקורתי אודות מגמות ההתחדשות בארץ ובעולם, פרויקטים ספציפיים ושאלות תיאורטיות עקרוניות.

Urban regeneration is a broad term that refers, amongst others, to regeneration processes of decaying urban areas. These processes, which occur in historic areas such as 'city centre', industrial areas, waterfronts and exhibition areas, have extensive physical, social and economic implications.

Over the last two decades, as part of such regenerative planning processes, the built heritage and the values of the historic city center were recognized as a unique cultural resource that requires both protection and enhancement. *Urban Conservation* is a practice aiming to identify, protect and manage historical areas in urban context, and a set of tools driving to attain integrated and sustainable development. The theoretical background for this practice includes a vast collection of articles, international conventions and guidelines that determine standards and recommendations for the conservation of urban areas. *Urban Conservation* serves as a tool to enrich the urban environment, bringing forth the physical expression to local identity and *Sense of Place*, as well as a tool for cultural development and for the fostering of a sense of pride and of community identification. On the practical side, conservation-led regeneration is presented as a tactic for accelerating development trends and strengthening the city's center for tourism and economic activities.

The seminar will present and critically analyze different approaches for this practice through discussing local and international case studies.

דרישות הקורס

קריאה והצגת מאמרים בכיתה (בקבוצות/יחידים), השתתפות בדיונים, הצגת תכנית מחקר בכיתה ובכתב, הגשת עבודה מסכמת.

מרכיבי הציון הסופי

הצגת מאמרים קבוצתית בכיתה והשתתפות פעילה בדיון 15%, הצגת תכנית מחקר אישית בכיתה ובכתב 25%, עבודת סמינר 60%.

נושאי הקורס (נתון לשינויים)

1 מבוא - שימור המורשת הבנויה

הגדרות ומושגים, ערכים, הצהרת משמעות, פוליטיקה של שימור, זירה בינלאומית

- Fadaei, N. S., Eshrati, P., & Eshrati, D. (2016). Developing a Conceptual Framework of Integrity in Urban Heritage Conservation. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 9(16), 99-104.
- Frey, B. S., & Steiner, L. (2011). World Heritage List: does it make sense? *International Journal of Cultural Policy*, 17(5), 555-573.
- Loulanski, T. (2006). Revising the concept for cultural heritage: the argument for a functional approach. *International journal of cultural property*, 13(2), 207-233.

2 פרשנות של מורשת

שאלות של זהות, אותנטיות, שלמות, תחושת מקום

- McDowell, S. (2008). Heritage, memory and identity. *The Ashgate research*

companion to heritage and identity, 37-53.

- Milligan, M. J. (2007). Buildings as history: The place of collective memory in the study of historic preservation. *Symbolic Interaction*, 30(1), 105-123.
- Uzzell, D. (1998). Interpreting our heritage: a theoretical interpretation. *Contemporary issues in heritage and environmental interpretation*. London: The Stationary Office, 11-25.

עיר מורשת עולם World Heritage City 3

- Jimura, T. (2011). The impact of world heritage site designation on local communities—A case study of Ogimachi, Shirakawa-mura, Japan. *Tourism Management*, 32(2), 288-296.
- Jokilehto, J. (2006). Considerations on authenticity and integrity in world heritage context. *City & time*, 2(1), 1.
- Ryan, J., & Silvano, S. (2009). The World Heritage List: The making and management of a brand. *Place Branding and Public Diplomacy*, 5(4), 290-300.

הבהלה למורשת 4

תיירות, מורשת וגלובליזציה

- Ashworth, G. J., & Tunbridge, J. E. (1999). Old cities, new pasts: Heritage planning in selected cities of Central Europe. *GeoJournal*, 49(1), 105-116.
- Nasser, N. (2003). Planning for urban heritage places: reconciling conservation, tourism, and sustainable development. *CPL bibliography*, 17(4), 467-479.
- Pendlebury, J., Short, M., & While, A. (2009). Urban World Heritage Sites and the problem of authenticity. *Cities*, 26(6), 349-358.

תמורות בתפיסת המורשת הבנויה במרחב העירוני 5

ממונומנטים למכלול, ממקומי ללאומי ולבינלאומי

- Veldpaus, L., Pereira Roders, A. R., & Colenbrander, B. J. (2013). Urban heritage: putting the past into the future. *The Historic Environment: Policy & Practice*, 4(1), 3-18.
- Rakic, T., & Chambers, D. (2008). World heritage: Exploring the tension between the national and the 'universal'. *Journal of Heritage Tourism*, 2(3), 145-155.

שימור אורבני וקיימות 6

עקרונית, גישות, הזדמנויות וחסמים, השלכות חברתיות, כלכליות וסביבתיות

- Amit-Cohen, I. (2005). Synergy between urban planning, conservation of the cultural built heritage and functional changes in the old urban center—the case of Tel Aviv. *Land Use Policy*, 22(4), 291-300.
- Coulson, N. E., & Leichenko, R. M. (2004). Historic preservation and neighborhood change. *Urban Studies*, 41(8), 1587-1600.
- Gražulevičiūtė, I. (2006). Cultural Heritage in the Context of Sustainable

Development. *Environmental Research, Engineering & Management*, 37(3).

התחדשות עירונית ושימור המורשת הבנויה 7

השפעות של עיור ופיתוח עירוני על הגרעין ההיסטורי, מורשת בנויה ודינמיקה עירונית

- Hakim, B. S. (2007). Generative processes for revitalizing historic towns or heritage districts. *Urban Design International*, 12(2-3), 87-99.
- Steinberg, F. (1996). Conservation and rehabilitation of urban heritage in developing countries. *Habitat International*, 20(3), 463-475.
- Whitehand, J. W. R., & Gu, K. (2010). Conserving urban landscape heritage: A geographical approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(5), 6948-6953.

התחדשות עירונית מוטת-תרבות ו-adaptive re-use 8

שימור דינמי של מרחבים שהתיישנו, תועלות עירוניות, סוגיות של דימוי עירוני

- Bullen, P. A., & Love, P. E. (2011). Adaptive reuse of heritage buildings. *Structural Survey*, 29(5), 411-421.
- Gunay, Z., & Dokmeci, V. (2012). Culture-led regeneration of Istanbul waterfront: Golden horn cultural valley project. *Cities*, 29(4), 213-222.
- Loures, L. (2008). Industrial Heritage: the past in the future of the city. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 4(8), 687-696.
- Sepe, M. (2013). Urban history and cultural resources in urban regeneration: a case of creative waterfront renewal. *Planning Perspectives*, 28(4), 595-613.

ניהול המורשת בערים היסטוריות 9

הגישה ההוליסטית (HUL), תכניות וסיוע בינלאומי

- De Rosa, F., & Di Palma, M. (2013). Historic urban landscape approach and port cities regeneration: Naples between identity and outlook. *Sustainability*, 5(10), 4268-4287.
- Pereira Roders, A., & van Oers, R. (2011). World Heritage cities management. *Facilities*, 29(7/8), 276-285.
- Rodwell, D. (2008). Urban regeneration and the management of change: Liverpool and the historic urban landscape. *Journal of Architectural Conservation*, 14(2), 83-106.

מורשת אורבנית כמוצר תרבות, מוצר ציבורי, מוצר צריכה 10

- Al-hagla, K. S. (2010). Sustainable urban development in historical areas using the tourist trail approach: A case study of the Cultural Heritage and Urban Development (CHUD) project in Saida, Lebanon. *Cities*, 27(4), 234-248.
- Evans, G. (2005). Measure for measure: Evaluating the evidence of culture's contribution to regeneration. *Urban studies*, 42(5-6), 959-983.
- Malpas, J. (2008). New media, cultural heritage and the sense of place: Mapping the conceptual ground. *International Journal of Heritage Studies*, 14(3), 197-209.

- Tweed, C., & Sutherland, M. (2007). Built cultural heritage and sustainable urban development. *Landscape and urban planning*, 83(1), 62-69.
- Zancheti, S. M., & Hidaka, L. T. F. (2011). Measuring urban heritage conservation: theory and structure (part 1). *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 1(2), 96.

לקריאה נוספת

- Agapiou, A., Alexakis, D. D., Lysandrou, V., Sarris, A., Cuca, B., Themistocleous, K., & Hadjimitsis, D. G. (2015). Impact of urban sprawl to cultural heritage monuments: The case study of Paphos area in Cyprus. *Journal of Cultural Heritage*, 16(5), 671-680.
- Ahmad, Y. (2006). The scope and definitions of heritage: from tangible to intangible. *International journal of heritage studies*, 12(3), 292-300.
- Alberts, H. C., & Hazen, H. D. (2010). Maintaining authenticity and integrity at cultural world heritage sites. *Geographical Review*, 100(1), 56-73.
- Ames, D. L. (2009). Introduction. In D. Ames, & R. Wagner (Eds.), *Design and historic preservation: The challenge of compatibility* (pp. ix-xxvii). Cranbury, NJ: Associated University Presses.
- Araoz, G. F. (2008). World-Heritage historic urban landscapes: defining and protecting authenticity. *APT bulletin*, 39(2/3), 33-37.
- Bendix, R. (2008). Heritage between economy and politics. *Intangible heritage*, 253-69.
- Benhamou, F. (2003, December). Who owns cultural goods? The case of built heritage. In *Economics of Art and Culture Invited Papers at the 12th International Conference of the Association of Cultural Economics International* (pp. 187-202). Emerald Group Publishing Limited.
- Del Pozo, P. B., & Gonzalez, P. A. (2012). Industrial heritage and place identity in Spain: from monuments to landscapes. *Geographical Review*, 102(4), 446.
- Douglas, J. (2006). *Building adaptation*. London: Spon Press.
- Evans, G. (2002). Living in a World Heritage City: stakeholders in the dialectic of the universal and particular. *International Journal of Heritage Studies*, 8(2), 117-135.
- Evans, G. (2009). Creative cities, creative spaces and urban policy. *Urban studies*, 46(5-6), 1003-1040.
- Galland, D., & Hansen, C. J. (2012). The roles of planning in waterfront redevelopment: From plan-led and market-driven styles to hybrid planning?. *Planning Practice and Research*, 27(2), 203-225.

- Giblin, J. (2015). Critical approaches to post-colonial (post-conflict) heritage. In E. Waterton & S. Watson (Eds.), *The Palgrave handbook of contemporary heritage research* (pp. 313-328). New York: Palgrave Macmillan.
- Gilderbloom, J. I., Hanka, M. J., & Ambrosius, J. D. (2009). Historic preservation's impact on job creation, property values, and environmental sustainability. *Journal of Urbanism*, 2(2), 83-101.
- Gilmore, A., Carson, D., & Ascenção, M. (2007). Sustainable tourism marketing at a World Heritage site. *Journal of Strategic Marketing*, 15(2-3), 253-264.
- Harvey, D. C. (2001). Heritage pasts and heritage presents: temporality, meaning and the scope of heritage studies. *International Journal of Heritage Studies*, 7(4), 319-338.
- Hassler, U., Algreen-Ussing, G., & Kohler, N. (2004). Urban Life Cycle Analysis and the conservation of the urban fabric. *SUIT position paper. Project on Sustainable Development of Urban historic areas through an active integration with towns*.
- Hutton, T. A. (2004). The new economy of the inner city. *Cities*, 21(2), 89-108.
- Jokilehto, J. (2006). World Heritage: Defining the outstanding universal value. *City & time*, 2(2), 1.
- Larkham, P. J. (1988). Agents and types of change in the conserved townscape. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 148-164.
- Maliene, V., Wignall, L., & Malys, N. (2012). Brownfield regeneration: Waterfront site developments in Liverpool and Cologne. *Journal of Environmental Engineering and Landscape Management*, 20(1), 5-16.
- Meskell, L. (2013). UNESCO's World Heritage Convention at 40: Challenging the economic and political order of international heritage conservation. *Current Anthropology*, 54(4), 483-494.
- Metzger, J. T. (2000). Planned abandonment: The neighborhood life-cycle theory and national urban policy.
- Mualam, N. Y. (2015). New Trajectories in Historic Preservation: The Rise of Built-Heritage Protection in Israel. *Journal of Urban Affairs*, 37(5), 620-642.'
- Nasser, N. (2003). Cultural continuity and meaning of place: sustaining historic cities of the Islamicate world. *Journal of Architectural Conservation*, 9(1), 74-89.
- Pendlebury, J., Townshend, T., & Gilroy, R. (2004). The conservation of English cultural built heritage: a force for social inclusion?. *International Journal of Heritage Studies*, 10(1), 11-31.
- Pipa, H., de Brito, J., & Oliveira Cruz, C. (2016). Sustainable Rehabilitation of Historical Urban Areas: Portuguese Case of the Urban Rehabilitation Societies. *Journal of Urban Planning and Development*, 143(1), 05016011.
- Riegl, A. (1996). The modern cult of monuments: its essence and its development. *Historical and philosophical issues in the conservation of cultural heritage*, 69, 83.

- Rodwell, D. (2002). The World Heritage Convention and the exemplary management of complex heritage sites. *Journal of Architectural Conservation*, 8(3), 40-60.
- Ruijgrok, E. C. M. (2006). The three economic values of cultural heritage: a case study in the Netherlands. *Journal of cultural heritage*, 7(3), 206-213.
- Rypkema, D. D. (2005). Globalization, urban heritage, and the 21st century economy. *Global Urban Development*, 1(1), 1-8.
- Rypkema, D. D. (2008). Heritage conservation and the local economy. *Global Urban Development*, 4(1), 1-8.
- Sairinen, R., & Kumpulainen, S. (2006). Assessing social impacts in urban waterfront regeneration. *Environmental Impact Assessment Review*, 26(1), 120-135.
- Said, S. Y., Aksah, H., & Ismail, E. D. (2013). Heritage conservation and regeneration of historic areas in Malaysia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 105, 418-428.
- Shipley, R. (2000). Heritage Designation and Property Values: is there an effect?. *International Journal of Heritage Studies*, 6(1), 83-100.
- Silberman, N. A. (2012). Heritage interpretation and human rights: documenting diversity, expressing identity, or establishing universal principles?. *International Journal of Heritage Studies*, 18(3), 245-256.
- Short, J. R., Benton, L. M., Luce, W. B., & Walton, J. (1993). Reconstructing the image of an industrial city. *Annals of the Association of American Geographers*, 83(2), 207-224. Slater, T. R. (1984). Preservation, conservation and planning in historic towns. *Geographical Journal*, 322-334.
- Stovel, H. (2007). Effective use of authenticity and integrity as world heritage qualifying conditions. *City & Time*, 2(3), 3.
- Waterton, E., Smith, L., & Campbell, G. (2006). The utility of discourse analysis to heritage studies: The Burra Charter and social inclusion. *International journal of heritage studies*, 12(4), 339-355.
- Whitehand, J. W., & Whitehand, S. M. (1984). The physical fabric of town centres: the agents of change. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 231-247.
- Yung, E. H., & Chan, E. H. (2012). Implementation challenges to the adaptive reuse of heritage buildings: Towards the goals of sustainable, low carbon cities. *Habitat International*, 36(3), 352-361.
- אלף י. 2008. מילון מונחים בשימור המורשת הבנויה: עברית ואנגלית. מינהל שימור, רשות העתיקות. http://www.iaa-conservation.org.il/article_item_heb.asp?id=108&subject_id=44
- נצן-שיפטן, א. 2000. בתים מולבנים. תיאוריה וביקורת, 16: 227-232.
- עמית-כהן ע., עמרם ג. 2002. שינויים תפקודיים במרכז הישן של תל אביב ויחסם לשימור המורשה הבנויה. מחקרים בגיאוגרפיה של ישראל, ט"ז: 289-312.
- עירית עמית-כהן (2009), מורשת תרבותית במחלוקת – המקרה של 'קו התפר' בין יפו ותל אביב. ברוך קפניס (עורך). ספר תל אביב-יפו מפרבר גנים לעיר עולם מאה שנים ראשונות. אוניברסיטת חיפה ופרדס, תל אביב, עמודים 129 – 153.
- שבייד י., טרנר מ., נובנשטרן ח. ופלדמן י. (עורכים) 1995. שימור מבנים ואתרי התיישבות: היבטים ערכיים ומשפטיים. ירושלים.

מסמכים של ארגונים מקצועיים בינלאומיים

COE (Council of Europe)

1975. European Charter of the Architectural Heritage. Committee of Monuments and Sites, 4th session, Strasbourg.
1985. Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe. European Treaty Series No. 12, Granada.
1991. Recommendation No. R (91) 13 on the Protection of the Twentieth-Century Architectural Heritage. Committee of Ministers, 461st. meeting.
1996. Helsinki Declaration on the political dimension of cultural heritage conservation in Europe. IVth European Conference of Ministers responsible for the cultural heritage, Helsinki.

ICOMOS

1964. The Venice Charter: International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites. 2nd. International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments. Venice.
- 1979/1999. Burra Charter: The Australia ICOMOS charter for the conservation of places of cultural significance. Australian National Committee of ICOMOS. Burra, South Australia. Revisions: 23 February 1981; 23 April 1988; 26 November 1999.
1987. Washington Charter: Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas. General Assembly. Washington D.C.
1996. The Declaration of San Antonio. Icomos Inter-American Symposium on Authenticity in the Conservation and Management of the Cultural Heritage. San Antonio, Texas.
1999. The Wise Use of Heritage - Heritage and Development - Resolutions committee report. 12th General Assembly. Mexico-City, Mexico.
2005. Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas. 15th General Assembly of ICOMOS. Xi'an, China.

UNESCO

1972. Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage. adopted by the General Conference at its seventeenth session, Paris, 16 November 1972, WHC-2001/WS/2 <http://whc.unesco.org/en/conventiontext>
2011. Recommendation on the Historic Urban Landscape, including a glossary of definitions. adopted by the General Conference, 10 November 2011. http://portal.unesco.org/en/ev.php-rl_id=48857&url_do=do_topic&url_section=201.html